

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1Sžo/1/2014
Identifikačné číslo spisu:	1012210170
Dátum vydania rozhodnutia:	24.02.2015
Meno a priezvisko:	JUDr., Ing. Miroslav Gavalec
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2015:1012210170.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací v senáte zloženom z predsedu senátu Ing. JUDr. Miroslava Gavalca PhD. a členov senátu JUDr. Jany Henčekovej, PhD. a JUDr. Eleny Berthotyovej, PhD., v právnej veci žalobcu: Mgr. N. S., s adresou U. Y. č. XXXX/XX, C., zast.: JUDr. Ondrej Krempaský, advokátom so sídlom advokátskej kancelárie Račianska č. 66, 831 02 Bratislava, proti žalovanému: Ministerstvo financií Slovenskej republiky, so sídlom Štefanovičova č. 5, 817 82 Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia správneho orgánu, na odvolanie žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave zo dňa 21. novembra 2013 č.k. 1S 2289/2012-33, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave zo dňa 21. novembra 2013, č.k. 1S 2289/2012-33, m e n í tak, že žalobu z a m i e t a .

Žalobcovi právo na náhradu trov konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

I.

Konanie na správnom orgáne

1. Rozhodnutím č. MF/022162/2012-23-1. zo dňa 28.09.2012 (č.l. 9) vydaným ministrom financií Slovenskej republiky s oprávnením podľa § 84 ods. 3 písm. a/ zákona č. 328/2002 Z.z. o sociálnom zabezpečení policajtov a vojakov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej na účely tohto rozsudku tiež „zák.č. 328/2002 Z.z.“) žalovaný postupom podľa § 59 ods. 1 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (Správny poriadok) zamietol odvolanie žalobcu a rozhodnutie Finančného riaditeľstva Slovenskej republiky značka: 3346/2012-SZ zo 04.07.2012, ktorým bol podľa ustanovení § 105 ods. 7 v spojení s § 68 ods. 13 zák. č. 328/2002 Z.z. a § 5 ods. 3 zákona č. 511/2011 Z.z. o štátnom rozpočte na rok 2012 žalobcovi výsluhový dôchodok znížený od 01.07.2012 na sumu 310,20 € mesačne.

Podľa § 105 ods. 7 zák. č. 328/2002 Z.z. v znení účinnom ku dňa vydania napadnutého rozhodnutia (04.07.2012) dávka nemocenského zabezpečenia, úrazového zabezpečenia a výsluhového zabezpečenia

sa zníži, ak sa zistí, že sa táto dávka priznala vo vyššej sume, ako patrí.

Podľa § 68 ods. 13 zák.č. 328/2002 Z.z. v hore uvedenom (novelizovanom) znení dávky výsluhového zabezpečenia sa zvyšujú podľa odsekov 1 až 7 v tom kalendárnom roku, v ktorom sa funkčné platy príslušníkov Policajného zboru, Zboru väzenskej a justičnej stráže, Slovenskej informačnej služby, Národného bezpečnostného úradu, stupnica platových taríf príslušníkov Hasičského a záchranného zboru, Horskej záchrannej služby, funkčné platy colníkov alebo hodnostné platy profesionálnych vojakov zvyšujú na základe zákona o štátnom rozpočte viac ako o 0%. Ak sa funkčné platy, stupnica platových taríf alebo hodnostné platy v príslušnom kalendárnom roku zvyšujú len u niektorého zo subjektov podľa predchádzajúcej vety, dávky výsluhového zabezpečenia podľa odsekov 1 až 7 sa zvyšujú iba poberateľom, ktorí ukončili posledný služobný pomer v zbore, štátnom orgáne alebo v ozbrojených silách, v ktorom sa uvedené platové náležitosti zvyšujú, a pozostalým po nich.

2. Žalovaný pri svojom rozhodnutí vychádzal z toho, že prvostupňové rozhodnutie, hoci to žalobca namietal, nie je v rozpore s Ústavou Slovenskej republiky.

Naopak, po citácii zákona č. 185/2012 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 580/2004 Z.z. o zdravotnom poistení a o zmene a doplnení zákona č. 95/2002 Z.z. o poisťovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov, a to konkrétne § 68 ods. 13 žalovaný dospel k záveru, že prvostupňový orgán dostatočne zistil skutkový stav veci a zohľadnil skutočnosti rozhodujúce pre vydanie rozhodnutia vo veci zníženia výsluhového dôchodku.

II.

Konanie na prvostupňovom súde

A)

3. Proti tomuto rozhodnutiu žalobca prostredníctvom svojho právneho zástupcu podal na Krajský súd v Bratislave včas žalobu zo dňa 12.11.2012.

4. Z žalobných dôvodov vyplýva, že výsluhový dôchodok mu bol priznaný rozhodnutím zo dňa 24.05.2012 právoplatne, v správnej výške, spôsobom a postupom uvedeným v § 68 ods. 1 zák. č. 328/2002 Z.z., právne účinného v čase rozhodovania. Podľa tohto ustanovenia, výsluhové dôchodky priznané a vyplácané do 30. júna príslušného kalendárneho roka sa zvyšujú od 1. júla príslušného kalendárneho roka. Žalobca uvádza, že prijatie neskoršej novely zákona, ktorá zásadným spôsobom zmenila rozhodné skutočnosti pre zvýšenie výsluhového dôchodku, nemôže byť dôvodom na zníženie dôchodku, pretože by išlo o retroaktivitu zákona.

5. Podľa žalobcu prvostupňový orgán bez akejkoľvek správnej úvahy odcitoval § 68 ods. 13 zák.č. 328/2002 Z.z., ktoré v čase rozhodovania vo veci zvýšenia výsluhového dôchodku nebolo účinné. Toto ustanovenie nadobudlo účinnosť dňa 30.06.2012.

V odôvodnení rozhodnutia prvostupňový orgán odcitoval tiež § 5 ods. 3 zákona č. 511/2011 Z.z., s poukazom na to, že zákonom č. 185/2012 Z.z. sa valorizácia dôchodkov prepojila s valorizáciou. Z hľadiska nároku na valorizáciu je to právne irelevantné, pretože tento valorizačný mechanizmus bude môcť byť použitý do budúcnosti.

6. Ďalej podľa žalobcu je rozhodnutie žalovaného nepreskúmateľné, pretože žalovaný ho nepodložil žiadnou správnu úvahou, nezaoberal sa žiadnou námietkou uvedenou v odvolaní žalobcu, čo je v rozpore s § 47 ods. 3 Správneho poriadku. Ani z jedného rozhodnutia nie je možné sa dozvedieť, na základe čoho usudzuje žalovaný a prvostupňový orgán, že bol priznaný výsluhový dôchodok vyšší ako patrí žalobcovi.

Toto tvrdenie vyvracia právoplatné a vykonateľné rozhodnutie, ktorým bol žalobcovi zvýšený výsluhový dôchodok o sumu 3,05% v súlade správnymi predpismi upravujúcimi valorizáciu od 01.07.2012, pretože v roku 2011 nastali rozhodujúce skutočnosti, ktoré zakladali žalobcovi zákonný nárok na

zvýšenie dôchodku.

7. Preto z procesného hľadiska podľa žalobcu neexistoval dôvod na začatie konania o znížení výsluhového dôchodku. Nemožno použiť ani § 105 ods. 7 zák.č. 328/2002, pretože sa nerozhoduje o priznaní dávky, ale o priznaní valorizácie za príslušný rok.

B)

8. Žalovaný prostredníctvom stanoviska zaslaného k žalobe navrhoval žalobu zamietnuť a nepriznať náhradu trov konania.

C)

9. Krajský súd v Bratislave ako prvostupňový súd preskúmal zákonnosť napadnutého rozhodnutia žalovaného, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, podľa § 244 ods. 1 a 2 O.s.p. v spojení s § 247 a nasl. O.s.p. na pojednávaní, a dospel k záveru, že žaloba je dôvodná a obidve rozhodnutia je potrebné zrušiť a vrátiť na ďalšie konanie z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia a pre nedostatok dôvodov (zrušovacie dôvody uvedené v ustanovení § 250j ods. 2 písm. a/ a d/ Občianskeho súdneho poriadku).

10. S odkazom na ustanovenia § 244 ods. 1 až 3, § 247 ods. 1 až 3 O.s.p., § 68 ods. 1 zák.č. 328/2002 Z.z. (do účinnosti novely č. 185/2012 Z.z., t.j. do 29.6.2012), § 68 ods. 13 zák.č. 328/2002 Z.z. (po účinnosti novely č. 185/2012 Z.z., t.j. od 30.6.2012) a § 105 ods. 7 zák.č. 328/2002 Z.z. a so zdôraznením skutočnosti, že k zákonu č. 185/2012 Z.z. neboli prijaté žiadne intertemporálne (prechodné) ustanovenia, musel krajský súd vychádzať zo všeobecnej zásady zákazu pravej retroaktivity právnych noriem.

11. Pri tomto svojom postupe aplikujúc čl. 1 ods. 1, prvá veta Ústavy Slovenskej republiky vyslovil právny názor, že rozhodnutie prvostupňového správneho orgánu zo dňa 01.06.2012 o valorizácii výsluhového dôchodku bolo vydané v súlade s vtedy platným právnym stavom, je zákonné a právoplatné.

Bol teda nezákonný postup žalovaného, že následne (po účinnosti novely č. 185/2012 Z.z.) vydal dňa 04.07.2012 rozhodnutie, ktorým valorizáciu žalobcovi za to isté obdobie odňal, pričom vychádzal zo znenia zákona po 30.6.2012.

12. Krajský súd argumenty žalovaného, že zmena nastala ex lege a rozhodnutie malo iba deklaratórny charakter, krajský súd odmietol s odôvodnením, že toto rozhodnutie má v časti zvýšenia (prípadne zníženia) výsluhového dôchodku konštitutívny charakter.

Taktiež podľa krajského súdu nemohla obstať námietka žalovaného, že takéto prípady rieši § 105 ods. 7 zák. č. 328/2002 Z.z. Podľa názoru krajského súdu toto ustanovenie nie je možné aplikovať na tento prípad, pretože tu nejde o výpočet dávky výsluhového dôchodku, ale o valorizáciu (zvýšenie). Zvýšenie výsluhového dôchodku bolo v čase rozhodovania prvostupňového orgánu dňa 01.06.2012 v súlade s vtedy platným právnym stavom.

III.

Odvolanie žalovaného / stanoviská

A)

13. Vo včas podanom odvolaní zo dňa 02.12.2013 (č.l. 42) proti rozsudku prvostupňového súdu žalovaný v úvode podrobne opísal konania, ktoré predchádzali vydaniu napadnutého rozhodnutia.

14. Ďalej s poukazom na ustanovenie § 68 ods. 1 zák. č. 328/2002 Z.z. vyslovil nesúhlas s názorom žalobcu, že právny predpis, ktorý nebol účinný v čase rozhodovania vo veci samej, nemôže zmeniť právne pomery žalobcu, ak mu bolo priznané právo individuálnym správnym aktom, vydaným v súlade s právnymi predpismi platnými v čase rozhodovania o jeho nárokoch.

Naopak, s dôrazom na zabezpečenie právnej istoty žalovaný uviedol, že zákonodarca uložil príslušnému útvaru sociálneho zabezpečenia vydávať v každom jednotlivom prípade aj individuálne správne akty - t.j. rozhodnutia s deklaratórnou povahou. Uvedená deklaratórna povaha rozhodnutí o zvýšení výsluhového dôchodku pritom nevyplýva len zo samotnej dikcie § 68 ods. 1 zák.č. 328/2002 Z.z. ale aj z iných jeho systematicky, logicky a obsahovo prepojených ustanovení.

15. Tiež žalovaný upozornil, že vzhľadom na periodicitu vyplácania predmetných dávok a na skutočnosť, že opakujúce sa dávky výsluhového zabezpečenia sa vyplácajú na bežný kalendárny mesiac (§ 100 ods. 2 zák. č. 328/2002 Z.z.) na jednej strane a na určený výplatný termín (15. deň v kalendárnom mesiaci) a čas potrebný na vydanie a oznámenie rozhodnutia na strane druhej útvar sociálneho zabezpečenia Finančného riaditeľstva Slovenskej republiky vydal rozhodnutie o zvýšení výsluhového dôchodku v predstihu s tým, že k zvýšeniu dôjde od 01.07.2012 (tak, ako to ustanovoval v tom čase platný a účinný zákon), čomu zodpovedal podľa žalovaného aj výrok tohto rozhodnutia.

16. Žalovaný sa tiež nestotožnil ani s tvrdením žalobcu, že žalované rozhodnutie je nepreskúmateľné.

17. Záverom žalovaný navrhol zamietnuť v plnom rozsahu žalobu.

B)

18. Z vyjadrenia žalobcu z 20.12.2013 (č.l. 49) k ovolaniu žalovaného vyplýva jednoznačný názor, že žalovaný sa nezaoberá sa dôvodmi žaloby, kde sú popísané konkrétne skutkové okolnosti od ktorých žalobca odvodzuje nezákonnosť rozhodnutia, spolu s právnou argumentáciou.

19. Tvrdenie žalovaného, že útvar sociálneho zabezpečenia vydal rozhodnutie, ktorým bola priznaná valorizácia, má len deklaratórnou povahu, žalobca charakterizoval, že tieto rozhodnutia potom netreba brať do úvahy, a to i napriek tomu, že rozhodnutia, ktorými bola priznaná valorizácia, sú právoplatné a vykonateľné.

Podľa žalobcu žalovaný opäť, a to extenzívnym výkladom právnych predpisov spochybňuje právny názor krajského súdu, že ustanovenie § 105 ods. 7 zák.č. 328/2002 Z.z. nie je možné aplikovať na tento prípad, pretože nejde o výpočet dávky výsluhového zabezpečenia ale o jeho valorizáciu. Tiež zdôraznil, že nakoľko dávka výsluhového zabezpečenia bola priznaná v súlade so zákonom a jej výška, po predchádzajúcich valorizáciách zodpovedá sume k 30.6. daného roku, nie je možné začať konanie vo veci zmysle § 105 ods. 7 zák.č. 328/2002 Z.z. a dávku znížiť len z toho dôvodu, že došlo k účelovej zmene zákona.

20. Na druhej strane žalobca poukázal nielen na rozhodovaciu činnosť Ústavného súdu Slovenskej republiky ale aj na rozhodovaciu činnosť Ústavného súdu Českej republiky (napr. nález sp.zn. Pl. ÚS 21/96), ktorý konštatoval „Účel a zmysel zákona nie je možné... hľadať len v slovách a vetách právneho predpisu, pretože v právnom predpise sú a musia byť vždy obsiahnuté i princípy uznávané demokratickými právnymi štátmi.“

Podľa žalobcu nemôže byť sporné, že podmienky na zvýšenie výsluhových dôchodkov v roku 2012 musia nastať v roku 2011, t.j. že v priebehu tohto roku musí dôjsť k medziročnému nárastu priemernej mzdy v hospodárstve Slovenskej republiky a musí dôjsť k medziročnému nárastu spotrebiteľských cien. Pretože tieto zákonné podmienky boli splnené, a vecne príslušný orgán v čase konania mal tieto výsledky zo Štatistického úradu Slovenskej republiky, bol podľa žalobcu nielen oprávnený, ale aj povinný rozhodnúť o valorizácii výsluhového dôchodku žalobcu.

21. Z uvedených dôvodov žalobca nezmenil svoj právny názor na to, že obe rozhodnutia, proti ktorým smeruje žaloba, sú nezákonné z dôvodov uvedených v žalobe (v danom prípade ide o retroaktivitu), a preto navrhol potvrdiť rozsudok krajského súdu ako vecne správny spolu s priznaním náhrady vyčíslených trov konania.

IV.

Právne názory odvolacieho súdu

22. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „Najvyšší súd“) ako odvolací súd (§ 10 ods. 2 O.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok v rozsahu a z dôvodov uvedených v odvolaní podľa § 212 v spojení s § 246c ods. 1 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok (ďalej v texte rozsudku tiež „O.s.p.“). Po zistení, že odvolanie bolo podané oprávnenou osobou v zákonnej lehote (§ 204 ods. 1 O.s.p.) a že ide o rozsudok, proti ktorému je podľa ustanovenia § 201 v spoj. s ust. § 250ja ods. 1 O.s.p. odvolanie prípustné, vo veci v zmysle dôvodov uvedených v § 250ja ods. 2 O.s.p. nenariadil pojednávanie a po neverejnej porade senátu jednomyseľne (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch) dospel k záveru, že odvolanie je dôvodné, pretože napadnuté rozhodnutie správneho orgánu je vydané v súlade so zákonom a je vecne správne, a preto napadnutý rozsudok krajského súdu postupom podľa § 220 O.s.p. v spojení s § 246c ods. 1 zmenil tak, že žalobu postupom podľa § 250j ods. 1 O.s.p. zamietol.

23. Po preverení riadnosti podmienok vykonávania súdneho prieskumu rozhodnutí správneho orgánu (tzn. najmä podmienky konania a okruhu účastníkov) sa Najvyšší súd čiastočne stotožňuje so skutkovými závermi krajského súdu v tom rozsahu, ako si ich osvojil zo zistení uvedených žalovaným správnym orgánom, ktoré sú obsiahnuté v administratívnom spise a ktoré navyše nie sú medzi účastníkmi sporné. Na druhej strane podstatou súdneho odvolania proti rozsudku krajského súdu ako aj žaloby, ktorou sa žalobca domáha preskúmania rozhodnutia žalovaného, je právna otázka, či výšku sociálnej dávky právoplatne priznanú správnym orgánom je možné zmeniť z dôvodu neskoršej zmeny právneho stavu.

Práve tento právny rámec aj vymedzuje potrebné medze skutkového zistenia.

24. Najvyšší súd z napadnutého rozsudku zistil, že krajský súd sa v svojom odôvodnení zaoberal interpretáciou ustanovenia § 68 a s tým súvisiacich temporálnych účinkov iných ustanovení zák.č. 328/2002 Z.z.

Jadrom napadnutého rozhodnutia žalovaného je nepochybne výkladový dôraz na legislatívnu zmenu (nepriama novela zákona č. 328/2002 Z.z. bola vykonaná zákonom č. 185/2012 Z.z, ktorým bol novelizovaný zákon č. 580/2004 Z.z.), ktorá bola vykonaná v časovej súvislosti s pôvodným rozhodnutím z 01.06.2012 o priznaní výšky výsluhového dôchodku.

Podľa § 68 ods. 1 zák.č. 328/2002 Z.z. sa výsluhové dôchodky priznané a vyplácané do dňa 30. júna príslušného kalendárneho roka zvyšujú odo dňa 01. júla príslušného kalendárneho roka.

Podľa § 5 ods. 1 a 3 zákona č. 511/2011 Z.z. o štátnom rozpočte na rok 2012 (účinného odo dňa 01.01.2012), platové tarify sa v roku 2012 zvýšia o 0% od 01.01.2012. Funkčné platy príslušníkov Policajného zboru, Slovenskej informačnej služby, Zboru väzenskej a justičnej stráže, Železničnej polície, Národného bezpečnostného úradu a colníkov sa v roku 2012 zvýšia o 0% od 01.01.2012.

25. Z obsahu predloženého súdneho spisu, ktorého súčasťou je administratívny spis žalovaného, najvyšší súd zistil, že rozhodnutím Finančného riaditeľstva Slovenskej republiky, útvaru sociálneho zabezpečenia značka: 346/2012-SZ zo dňa 24.05.2012 (č.l. 13 - za účinnosti zákona č. 328/2002 Z.z. v znení do 29.06.2012) bol žalobcovi zvýšený výsluhový dôchodok podľa § 68 ods. 1 zák. č. 328/2002 Z.z. odo dňa 01.07.2012 na sumu 319,67 € mesačne.

Následne z dôvodu prijatej novely č. 185/2012 Z.z. zák.č. 328/2002 Z.z. (účinnnej odo dňa 30.06.2012), vydalo rozhodnutie č. 3346/2012-SZ zo dňa 04.07.2012, ktorým podľa § 68 ods. 13 zák.č. 328/2002 Z.z. (účinného odo dňa 30.06.2012) znížil žalobcovi výsluhový dôchodok odo dňa 01.07.2012 na sumu 310,20 € mesačne.

26. Predmetom súdneho prieskumu je rozhodnutie žalovaného, ktorým zamietol odvolanie žalobcu a potvrdil hore uvedené rozhodnutie prvostupňového správneho orgánu zo dňa 04.07.2012 o znížení

výsluhového dôchodku žalobcu odo dňa 01.07.2012 na hore uvedenú sumu.

27. Najvyšší súd kladie vo svojej rozhodovacej praxi vysoký dôraz na predvídavosť práva ako imanentnú súčasť právneho štátu. Preto v záujme udržania právnej istoty vychádza pri svojom rozhodovaní aj z už vykonanej rozhodovacej súdnej činnosti.

Je nepochybné, že v obdobnej veci Najvyšší súd vydal dňa 29.10.2013 rozsudok sp.zn. 4 Sžso/28/2013, podľa ktorého (ďalej je v zmysle § 250ja ods. 7 O.s.p. citovaná časť uvedeného rozsudku relevantná pre prejednávajúcu vec):

„Predmetom súdneho prieskumu bolo rozhodnutie žalovaného, ktorým zamietol odvolanie žalobkyne a potvrdil rozhodnutie prvostupňového správneho orgánu zn. 4319/2012-SZ zo dňa 04.07.2012 o znížení výsluhového dôchodku na sumu 543,88 € mesačne.

Pre rozhodnutie vo veci bolo potrebné posúdiť, či v súvislosti so zmenou podmienok valorizácie vykonanej zákonom č. 185/2012 Z. z. (účinným od 30.06.2012), bolo možné už priznané (zvýšené) dávky výsluhového zabezpečenia podľa § 68 ods. 1 zákona č. 382/2002 Z.z. (účinného do 29.06.2012), znížiť.

V danom prípade krajský súd a žalobkyňa považujú zmenu žalobkyni priznanej valorizácie dávky výsluhového zabezpečenia za retroaktívnu v tom zmysle, že pre ňu znamená zníženie sumy v porovnaní s pôvodnou právnou úpravou.

Ústavný súd Slovenskej republiky sa vo svojej rozhodovacej činnosti viackrát zaoberal časovou pôsobnosťou právnych noriem a aj v náleze PL. ÚS 16/09-51 zo dňa 27. októbra 2010 konštatoval, cit.: „náhle zmeny pravidiel súvisia s kategóriami retroaktivity, ochrany nadobudnutých opráv a legitímnym očakávaním vychádzajúcim z tradície (pôvodne nemeckej) administratívistiky (porov. Tiež Hendrych, D.: Správni právo, obecná časť. 7. Vydání. Praha: C.H.Beck 2009, s. 813). Takéto legitímne očakávanie, účelom ktorého je garancia čitateľnosti správania sa orgánov verejnej moci, je potrebné metodicky odlišovať od konceptu legitímneho očakávania, ktorým Európsky súd pre ľudské práva definuje predmet ochrany, a teda aplikovateľnosť čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd“.

Podľa citovaného nálezu ústavného súdu tiež je „...nepochybne nadobudnutým právom nárok na konkrétnu dávku, ktorá bola splatná podľa predchádzajúceho predpisu. K zásahu do takého nároku však nedošlo a taký zásah nebol ani namietaný. Technicky je nadobudnutým právom aj právo na príspevok vo výške nie nižšej, ako vo výške vypočítanej na základe pôvodného vzorca v tom zmysle, že ak by nebol zmenený zákon, tak by bol štát povinný plniť zodpovedajúcu povinnosť. V okolnostiach danej veci však nejde o nadobudnuté právo hodné momentálnej špeciálnej ústavnej ochrany, čo vyplýva hlavne s charakteru samotného príspevku a kontextu jeho modifikácie...“.

Prijatá novela zákona č. 185/2012 Z.z. s účinnosťou od 30.06.2012 nevykazuje znaky pravej retroaktivity, v našom právnom poriadku neprípustnej, ale ide o retroaktivitu nepravú, ktorá je prípustná. Dotknutou novelou boli uznané právne skutočnosti, ktoré vznikli počas platnosti a účinnosti skoršieho zákona (výsluhový dôchodok žalobkyni naďalej patrí), no zároveň boli zmenené isté práva do budúcnosti.

Samotné rozhodnutie zo dňa 04.07.2012 je iba deklaratórnym rozhodnutím. Deklaratórne rozhodnutia autoritatívnym spôsobom zisťujú existenciu alebo neexistenciu určitej právnej skutočnosti. Pôsobia ex tunc, teda od okamžiku kedy týmto aktom potvrdené práva a povinnosti vznikli, resp. v tomto prípade zanikli. Prvostupňový orgán mal za to, že dňa 01.07.2012 vznikne právo na vyplácanie výsluhového dôchodku vo vyššej sume a preto vydal rozhodnutie zo dňa 30.05.2013 o zvýšení výsluhovej dávky, avšak právna úprava sa ku dňu 30.6. 2012 zmenila a naviazala zvýšenie výsluhového dôchodku na zvýšenie funkčných platov. Podľa platnej právnej úpravy odo dňa 30.06.2012 teda žalobkyni nevzniklo právo na zvýšenie výsluhového zabezpečenia. Napriek tomuto tu existovalo rozhodnutie o zvýšení, ktoré

bolo v rozpore s platným právnym stavom. Tento rozpor bol odstránený rozhodnutím zo dňa 04.07.2012, ktoré na samotných existujúcich právnych vzťahoch sa nič nezmenilo.

Preskúmané rozhodnutie žalovaného je v súlade s právnymi predpismi. Je nepochybné, že suma výsluhového dôchodku priznaná žalobkyni rozhodnutím z 30.05.2012 bola vyššia než aká patrila na základe zákona č. 185/2012 Z.z. účinného od 30.06.2012 (ktorým sa novelizovalo ustanovenie § 68 zákona č. 382/2002 Z.z.). Keďže k zmene právnej úpravy došlo predtým, než nastala právna skutočnosť s ktorou sa spája vznik nároku na zvýšenie dávky výsluhového dôchodku (01.07.2012), treba súhlasiť so žalovaným, že táto právna úprava nemá retroaktívny charakter.“

28. V tejto súvislosti bol prostredníctvom iného rozsudku Najvyššieho súdu (sp.zn. 10Sžso/57/2013 zo dňa 05.11.2014) zdôraznený rozdiel medzi nepravou a pravou retroaktivitou s nasledovnou citáciou relevantného textu rozhodnutia Najvyššieho súdu sp.zn. 5Szd/1/2010 zo dňa 29. septembra 2011:

„K definujúcim znakom právneho štátu patrí aj zákaz retroaktivity právnych noriem, ktorý je významnou demokratickou zárukou ochrany práv a právnej istoty (PL. ÚS 16/95). Nie každá retroaktivita je však nezlučiteľná s princípmi, na ktorých je budovaný právny štát. V teórii a praxi sa rozlišuje tzv. pravá a nepravá spätná účinnosť (retroaktivita) právnych predpisov. Význam tohto rozlišovania je založený na skutočnosti, že pokiaľ sa pravá retroaktivita v zásade odmieta ako nezlučiteľná s obsahom princípu štátu, nepravá retroaktivita sa akceptuje ako prípustný nástroj na dosiahnutie ustanovených a dostatočne významných cieľov verejnej moci.

Pri pravej retroaktivite zákonodarca v novom právnom predpise uznáva práva alebo povinnosti založené právnymi skutočnosťami, ktoré sa ako právne skutočnosti uznávali na základe skoršieho (predchádzajúceho) právneho predpisu. O pravú retroaktivitu ide napr. vtedy, keď neskorší právny predpis so spätnou účinnosťou (s dopadom do minulosti) upravuje vzťahy, ktoré vznikli v minulosti. V dôsledku toho nastáva stav, v rámci ktorého účinnosť neskoršieho právneho predpisu nastáva skôr ako jeho platnosť (skôr, než začal existovať).

Pri nepravej retroaktivite zákonodarca uznáva právne skutočnosti, na základe ktorých podľa predchádzajúcej právnej normy došlo k vzniku určitých právnych vzťahov. O nepravú retroaktivitu môže ísť napriek tomu, že zákonodarca prípadne novým právnym predpisom zároveň s účinnosťou do budúca prinesie určité zmeny aj tých práv (alebo povinností), ktoré vznikli za platnosti skoršieho zákona. Nepravá retroaktivita teda nebráni zákonodarcovi novou právnou úpravou vstúpiť aj do tých právnych vzťahov, ktoré vznikli na základe skôr prijatej právnej normy a meniť ich režim. Za prípustné sa považuje, pokiaľ nová právna úprava (uznávajúc práva a povinnosti nadobudnuté podľa skoršieho právneho predpisu) zavádza do budúca nový režim a mechanizmus (procedúru) uplatnenia týchto práv alebo pokiaľ právam nadobudnutým za skoršej právnej úpravy priznáva odo dňa účinnosti neskoršej právnej úpravy nový obsah. V konečnom dôsledku nepôsobí nepravá retroaktivita do minulosti. Akceptuje stav, ktorý nastal za skôr platnej a účinnej právnej úpravy, tento stav ale rieši až v čase účinnosti novej právnej úpravy“.

29. Ďalej Najvyšší súd poukazuje na princíp prezumpcie ústavnosti, ktorý je imanentnou súčasťou právneho štátu (viď čl. 1 ods. 1 veta prvá Ústavy Slovenskej republiky), t.j. len Ústavnému súdu Slovenskej republiky prislúcha vysloviť, či určitá právna norma alebo jej časť, či ustanovenie, je ale nie je v dôsledku obsiahnutej pravej - neprípustnej - retroaktivity - protiústavná a teda v právnom štáte neprípustná.

V tejto súvislosti Najvyšší súd zdôrazňuje obsah uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky sp.zn. III. ÚS 595/2014, sp.zn. III. ÚS 596/2014 a sp.zn. III. ÚS 597/2014, všetky zo dňa 15.10.2014, ktorými odmietol sťažnosti sťažovateľov proti rozhodnutiam Najvyššieho súdu sp.zn. 4Sžso/28/2013, 4Sžso/29/2013 a 4Sžso/30/2013, ktoré po právnej ako aj skutkovej stránke sú totožné s daným prípadom, ako zjavne neopodstatnené.

30. Vzhľadom na uvedené Najvyšší súd poukazuje na to, že prvostupňový orgán mal za to, že dňa 01.07.2012 vznikne právo na vyplácanie výsluhového dôchodku vo vyššej sume, a preto vydal v mesiaci jún 2012 rozhodnutie o zvýšení výsluhovej dávky. Toto jeho rozhodnutie bolo vydané v súlade s právnym predpisom, v tom čase platným a účinným, takže išlo o rozhodnutie zákonné.

Avšak právna úprava sa následne ku dňu 30.06.2012 zmenila a naviazala zvýšenie výsluhového dôchodku na zvýšenie funkčných plátov. Podľa platnej právnej úpravy odo dňa 30.06.2012 teda žalobcovi nevzniklo právo na zvýšenie výsluhového zabezpečenia. Preto aj rozhodnutie o znížení výsluhového dôchodku zo dňa 04.07.2012 bolo vydané na základe platného a účinného právneho predpisu, preto je tiež zákonné, a nebolo vydané bez existencie právneho dôvodu, ako sa domnieva žalobca. Navyše žalovaný postupoval aj v súlade s ustanovením § 105 ods. 7 zákona č. 328/2002 Z.z., podľa ktorého dávka výsluhového zabezpečenia sa zníži, ak sa priznála vo vyššej sume, ako patrí.

31. Na základe hore uvedených argumentov je preto Najvyšší súd oprávnený vysloviť právny názor, že novela zákona č. 185/2012 Z.z. s účinnosťou odo dňa 30.06.2012 nevykazuje znaky pravej retroaktivity, v našom právnom poriadku neprípustnej, ale ide o retroaktivitu nepravú, ktorá je prípustná. Dotknutou novelou boli uznané právne skutočnosti, ktoré vznikli počas platnosti a účinnosti skoršieho zákona (výsluhový dôchodok žalobcovi naďalej patrí), no zároveň boli zmenené isté práva do budúcnosti.

V.

32. Na základe zisteného skutkového stavu, uvedených právnych skutočností, po vyhodnotení námietok žalobcu a stanoviska žalovaného ako aj s prihliadnutím na závery obsiahnuté v svojich predchádzajúcich rozhodnutiach (čl. 1 ods. 1 ústavy), najmä už v citovanom rozhodnutí 4Sžso/28/2013 zo dňa 29.10.2013 ako aj sp.zn. 10Sžso/57/2013 zo dňa 30.05.2012, pri ktorých Najvyšší súd nezistil žiaden relevantný dôvod, aby sa od nich obsahu a vyslovených právnych názorov (viď účinky sledované v § 250ja ods. 4 „a contrario“ odsek 7 O.s.p. spolu s čl. 144 ods. 1 ústavy) s prihliadnutím na ústavný princíp právnej istoty odchyľil (napríklad zásadná zmena právneho prostredia, zistenie odlišného skutkového stavu alebo prijatie protichodného zjednocovacieho stanoviska v zmysle záverov judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva v oblasti zjednocovania alebo zamedzovania vydávania protirečivých rozsudkov, najmä vec Zielinsky, Pradal a spol. v. Francúzska republika č. A-24846/94, 34165/96 až 34173/96, poprípade vec Borovská a Forrai v. Slovenská republika č. A-48554/10 z 25.11.2014), s osvojením si argumentácie krajského súdu postupom podľa § 219 ods. 2 O.s.p. s oznámením termínu vyhlásenia rozsudku postupom podľa §156 ods. 1 a 3 O.s.p. rozhodol tak, ako je uvedené vo výroku rozsudku.

33. O práve na náhradu trov odvolacieho súdneho konania rozhodol Najvyšší súd podľa § 250k ods. 1 O.s.p., podľa ktorého neúspešnému žalobcovi právo na náhradu trov tohto konania nevzniklo.

34. Najvyšší súd v prejednávanej veci v súlade s ust. § 250ja ods. 2 O.s.p. rozhodol bez pojednávania, lebo nezistil, že by týmto postupom bol porušený verejný záujem (vo veci prebehlo na prvom stupni súdne pojednávanie, pričom účastníkom bola daná možnosť sa ho zúčastniť), nešlo o vec v zmysle § 250i ods. 2 O.s.p. (úprava sociálno - poistných vzťahov spojených so vznikom alebo zánikom vzťahu sociálneho zabezpečenia alebo poistenia je spojená s verejnoprávnymi vzťahmi), v konaní nebolo potrebné v súlade s ust. § 250i ods. 1 O.s.p. vykonať dokazovanie a z iných dôvodov nevznikla potreba pojednávania nariadiť.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu n i e j e prípustný opravný prostriedok (§ 246c ods. 1 O.s.p.).